

фікування.

Дослідження з теорії класифікування велися з орієнтацією на два типи завдань: 1) завдання перерахування – передбачення нових об'єктів класифікування; 2) завдання розпізнавання – визначення прямих властивостей класифікованих об'єктів.

Проблема розробки теоретико-методичних основ класифікації культурно-спортивних заходів полягає у тому, щоб систематизувати всю їх різноманітність, врахувати об'єктивні критерії та ознаки їх функціонування в суспільстві.

Аналіз матеріалів власних досліджень та узагальнення теоретичних концепцій класифікації культурно-спортивних заходів дозволяє виділити наступні специфічні групи культурно-спортивних заходів: на стадіоні; на воді; в парку культури і відпочинку; в палаці спорту, в зелених театрах і палацах культури; в школі і дитячому садочку; окремо можна виділити парад фізкультурників і масові гімнастичні виступи. Кожна із зазначених груп культурно-спортивних заходів у свою чергу поділяється на підгрупи. Слід зазначити, що кожна група має свої, подібні до інших, частини: урочисту, спортивну, видовищну і масову. В деяких культурно-спортивних заходах спортивна і видовищна частини можуть взаємозамінити одна одну.

Всі елементи культурно-спортивних заходів поділяються: за віковими категоріями, за місцем проведення, за статтю учасників, за їх професійною приналежністю, за відомчими або територіальними ознаками, за масштабом, за змістом, за порами року, за використанням засобів фізичної культури, мистецтва, музики тощо.

У зв'язку з відсутністю загальної класифікації всі можливі концептуальні підходи до упорядкування і систематизації культурно-спортивних заходів не заперечують, а лише доповнюють один одного, допомагаючи у своїй сукупності орієнтуватися в реальному різноманітті їх властивостей. Розроблені основи педагогічної класифікації ґрунтуються на визначенні багаторівневої структури класифікаційних критеріїв – ознак, що дає змогу відобразити в класифікації всі існуючі культурно-спортивні заходи.

ІНТЕРЕСИ І ПОТРЕБИ МОЛОДІ У СФЕРІ ПРОВЕДЕННЯ КУЛЬТУРНО-СПОРТИВНИХ ЗАХОДІВ

Пристапа Є.Н., Палагнюк Т.В.

Чернівецький державний університет ім. Ю.Федьковича

Важливим чинником формування здорового способу життя, а також виховання молоді в національному дусі останнім часом виступають різноманітні культурно-спортивні заходи, що проводять із залученням та безпосередньою участю молоді.

Аналіз наукової літератури та передового педагогічного досвіду засвідчує, що культурно-спортивні заходи, незважаючи на їх незаперечну виховну, освітню та оздоровчу цінність, на превеликий жаль, ще не стали предметом повноцінного наукового вивчення.

Незважаючи на багатогранність теоретичних підходів до визначення поняття «культурно-спортивний захід», в науковій літературі викристалізувалося розуміння цього явища, під яким вчені розглядають комплекс різноманітних спортивних (фізкультурних) та мистецько-художніх засобів, які синтетично ре-

алізуються з метою адекватного освітнього, виховного та оздоровчого впливу на особистість (М.Д.Сегал [1]; І.Є.Кравченко, [2]). Як зазначає Л.П.Матвеев [3], не випадково спорт отримав широке відображення у багатьох сферах мистецтва. Ідея взаємозбагачення за рахунок такого органічного синкретизму культури і спорту суттєво сприятиме адекватним виховним, освітнім і оздоровчим функціям соціокультурного розвитку суспільства.

Розглядаючи проблему фізичної і культурної активності, більшість авторів обґрунтовують положення про те, що найбільш істотним моментом у фізичному і культурному вихованні молоді є формування її особистого ставлення до занять фізичними вправами, до культурної і спортивної програми. Прищеплення молоді стійкого інтересу до культурно-спортивних заходів є важливою умовою успішного здійснення її виховання в цілому. Тільки тоді можна досягнути всебічного розвитку, зміцнення здоров'я і підтримання на високому функціональному рівні фізичних, духовних і психічних сил і можливостей, коли молодь з інтересом ставиться до уроків фізкультури, за власним бажанням прагне відвідувати заняття у групах загальної фізичної підготовки або в спортивних секціях, раціонально проводить вихідні і канікулярні дні. Тому дуже важливо систематично проводити роботу з виховання у молоді інтересу до культурно-спортивних заходів.

Можна визначити два рівні розвитку інтересу. Перший рівень розвитку інтересу є безпосередній інтерес до нових факторів, нових видів діяльності. У молодих людей виникає емоційно-пізнавальне ставлення до предмета, явища, діяльності, яке проходить у вигляді епізодичного протікання. Якщо не створювати умов, які сприяють стимулюванню виниклого позитивного ставлення, то цікавість далі не розвивається і може згаснути. Другий рівень розвитку інтересу спонукає до пізнання істотних властивостей предметів або діяльності. Це потребує від суб'єкта активного пошуку, оперування отриманими знаннями. Інтерес розвивається до цього рівня внаслідок того, що стимулюються позитивні емоції, пов'язані з виконанням фізичних вправ. Інтерес розпізнають за змістом, широтою, глибиною, стійкістю, діяльністю, усвідомленістю. Виділяють інтереси прамі і опосередковані.

Інтерес як різновид соціальних відносин в реалізації культурно-спортивних заходів виражає сутність змісту утилітарно-прагматичного процесу. Відомо, що інтерес проявляється лише в умовах виникнення відносин суб'єкта з предметом.

З метою визначення і узагальнення інтересів молоді у сфері проведення дозвілля нами було проведено соціологічне дослідження (анкетування) серед студентів інституту здоров'я і фізичної культури молоді Волинського державного університету імені Лесі Українки та Чернівецького державного університету імені Юрія Федьковича.

Загальний репертуар культурно-спортивних заходів налічує понад 40 різновидів. Проте більшість респондентів обмежуються 4-6 з них і приймало участь у 2-4 заходах.

Співставлення зібраних матеріалів дає змогу здійснити порівняльний аналіз змістових особливостей заходів. Так найбільшу групу культурно-спортивних заходів (80%), відомих респондентам, складають ті з них, які проводяться у школі. До них відносяться спортивні свята і вечори (16%), Дні здоров'я (2,4%), Козацькі забави (18%), Веселі старти (22%).

До інших культурно-спортивних заходів відносяться малі Олімпійські

ігри (10%) і різні спортивні змагання (10%), у яких було використано елементи музики, фольклору тощо. Це свідчить, що головним суб'єктом відтворення і оволодіння багатством засобів спортивних свят виступає школа.

Важливою рисою культурно-спортивних заходів є та, що більшість молодих людей вважають найбільш видовищною спортивну частину заходів (80%) і лише деякі (20%) надають перевагу культурній частині.

Зазначені педагогічні особливості необхідно враховувати в проведенні культурно-спортивних заходів, що суттєво сприятиме підвищенню їх виховної, освітньої та оздоровчої функцій.

Література

1. Сегал М. Д. *Физкультурные праздники и зрелища*. - М.: Физкультура и спорт, 1967. - 248 с.
2. Кравченко І.С. *Дельфійський рух нового часу і культура України //Літературна Україна - 19 березня 1998 року.*
3. Матвеев Л.П. *Общие черты и тенденции развития физической культуры в социалистических странах //Очерки по теории физической культуры*. - М.: Физкультура и спорт, 1984. - С. 200-208.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ

Мартинюк М.М.

Львівський державний інститут фізичної культури

Літературна мова – це не тільки центральна загальноживана сфера, а й численні “підмови”, що входять у неї. Кожну з таких “підмов” уживає лише незначна частина конкретного мовленнєвого колективу. До мікросистем, що вводять у загальнонаціональну мову нові поняття та їх виразники – терміни, належить, передусім, фахове мовлення. Взаємодія між загальною мовою і мовою професійною постійно зростає. Саме тому актуальними є дослідження термінологіки як каркасного словника мови спеціальностей, з’ясування питань загальної термінології й проблем національного спортивного термінознавства.

Сучасні мовознавці вважають, що найважливішим завданням українського термінознавства є “показати історію формування національних термінологічних систем, а водночас і процес вироблення концептуальних засад термінотворення і терміноживання”(1). Це, вочевидь, стосується і спортивного термінознавства.

Мовознавча практика свідчить, що термінологічна робота в царині українського спорту має включати: 1) узгодненість національної та міжнародної термінології (це – не суцільна інтернаціоналізація, а поступове вироблення, де це можливо, рівноважників до чужомовних термінів); 2) вироблення методологічних засад уніфікації терміносистем різноманітних видів спорту та військової терміносистеми; 3) їх збагачення засобами власних мовних одиниць з метою позбутися лексичних запозичень, зросійщень. На основі цих теоретичних напрямів роботи – укладання термінологічного російсько-українського, англо-франко-німецько-українського словників для спортсменів.

Щоб розв’язати ці проблеми, необхідно, передусім, заглибитися в історію розбудови української лексики, побачити джерела природного поповнення загальнонаціональної лексики спортивними термінами, показати, що українська термінознавча наука, в тому числі і стосовно спортивних термінів, формувалася в європейському контексті й поступово пробивалася через рамки